

Krištof Kolumbus – objaviteľ indiánskych duší IV.

Branislav Michalka

3. októbra 2019 ✚ *História*

Povaha

Hrabivec, vypočítavec, arogantný nafúkanec, márnivý domýšľavec, diletant loviaci v cudzích vodách, zlodej nápadov; to sú len niektoré z mnohých prívlastkov, ktorými častuje vďačná Európa jedného zo svojich najväčších synov už päť storočí. Človek má po prečítaní podobných „kritických“ príspevkov pocit, že je mu predkladaný k čítaniu život nejakého ordinérneho hulváta, ktorý sa nejakým nedopatrením doplnil do Ameriky, a tak je o ňom nutné čo-to napísať. Jeho proklamovaná zbožnosť je braná ako pretváрка alebo dobové klišé. Jediné, čo sa oceňuje, je jeho nezlomná vôľa, ktorá je tak evidentná, že sa nedá poprieť, ale práve preto ju treba pošpiniť a priradiť jej nízke motívy.

Ako prvý príznak Kolumbovej nenásytosti bývajú uvádzané jeho podmienky, ktoré predložil dvoru pred cestou. To, že chcel byť admirálom, miestokráľom, sudcom obchodných sporov, rentierom jedného desiatku z nových území, je hodnotené ako bezuzdná hrabivosť a drzosť, nie ako oprávnená požiadavka. Potom nasleduje jeho neustále vypytovanie sa Indiánov na zlato, jeho posadnutosť zlatom. A je tu samozrejme jeho chuť rozkazovať a vnucovať svoju vôľu. Keď sa však pozrieme na iné historické postavy, ktoré sa naopak tešia priazni dejepiscov, zisťujeme, že taký Cromwell, Napoleon, Cézár alebo Mohamed vykazujú ctižiadost omnoho väčšiu, hrabivosť horšie maskovanú a drzosť nesmiernu. Takže sa musíme nevdojak pýtať: kdeže sa vzala tá nadmiera kritickosti? Čo tak irituje na veľkom admirálovi všetkých obhajcov pokroku? Spupnosť to asi nebude, tej mali ich mocní miláčikovia, vrátane tých revolučných, vždy viac než dosť. Čoho sa im však nedostávalo, to bola práve ona katolícka zbožnosť, tak typická pre Kolumba, to pomenovávanie všetkých objavených miest po Spasiteľovi, Panne Márii, to krstenie Indiánov, to vypisovanie Svätému otcovi o oslobodení Jeruzalema a krížovej výprave... Toto predsa nemôže byť hrdina pokrokovej historiografie!

Kto sa to tu vlastne sprostredkovane necháva počuť cez ústa tzv. vedy? Nieкто, komu Kolumbus ublížil, komu ukradol milióny duší, komu vzal vládu nad polovicou zemegule. Kedy však zrovna tomuto pánovi vadila práve ľudská hrabivosť, spupnosť a podvodnosť? To všetko je len zásterka. To, čo irituje, je Kolumbus nesúci kríž.

Zdroj: pixabay.com

Nič neodhaľuje Kolumbovu povahu lepšie ako jeho predsmrtný spis *Libro de las Profecias* (Kniha prorociev). V ňom sa vyznáva z inšpirácie, ktorá ho viedla k zámorským objavom. Bolo to Písmo sväté, konkrétne proroctvo Izaiáša 51, 5: „...na mňa čakajú ostrovy a nádejajú sa na moje rameno,“ v ktorom videl predobraz svojej cesty a spásy donesenej Indiánom. Tento muž, plaviaci sa s námorníkmi hrubých mravov, sa každý deň modlil modlitbu hodín, ako mu to prikazoval rád františkánskeho terciára. Jeho postoj k Indiánom nám opísal Bartolomé de Las Casas, osobne ho poznajúci. Vykreslil Kolumba ako pravého kresťana, neopovrhujúceho barbarským detinstvom divochov, ale naopak otcovsky zhovievavého a dôverčivého.

V dochovaných torzách jeho cestovného denníka môžeme čítať o Indiánoch: „Čoskoro som poznal, že sú to ľudia, ktorých získame pre naše sväté náboženstvo omnoho lepšie a istejšie prívetivosťou a dobrotou než mečom, a preto som sa rozhodol, že si ich priateľsky nakloníme. ... Náboženstvo nemajú asi žiadne, ale pretože sú to ľudia dobrého srdca, verím, že bez väčších problémov príjmu krst.“ Kolumbus pravda nepoznal ľudožrútskych Karibov a zvrhlých Aztékov či Inkov. Indiáni z ostrova Španola boli oproti nim skutoční dobráci. Pri druhom príchode na ostrov Španola, keď všetci Španieli, vrátane kňaza otca Boyla podozrievali náčelníka Guakanagariho z nelojálnosti, Kolumbus naopak zaháňal podozrenia a veril tomuto „kazikovi“.

Uprostred besov závesti a chamtivosti to bol práve on, kto si uchoval odstup od mamonu, pretože mu bol prostriedkom a nie cieľom. Cieľom k čomu? Neuveriteľné v čase rozbuženej renesancie: ku krížovej výprave a k oslobodeniu Jeruzalema. Táto vec ho zamestnávala natoľko, že sa dochovala korešpondencia medzi ním a pápežom na túto tému a ešte tesne pred smrťou píše pápežovi Alexandrovi VII. ospravedlňujúci list, že neuskutočnil svoj sľub a neoslobodil Svätý hrob. Aj v závete pamätá naň a prikazuje synovi, aby v janovskej banke otvoril konto za týmto účelom. Kde je tu spupnosť, kde hrabivosť?

Čo sa týka ostatných vlastností, ktoré sú mu vyčítané, ako pýcha, arogancia, sebastrednosť, kto môže po päťsto rokoch posúdiť, čo je pravda a čo klam? Sv. František de La Salle o tom pekne pojednal v spise *Filotea*. Na príklade ľudí, ktorí pozorujú, ako dlho je niekto v spovednici, ukazuje premenlivosť ľudského úsudku. Ak je niekto veľmi dlho, tak má veľa hriechov a je lump. Ak krátko, tak je povrchný alebo zatajuje, ak priemerne, tak je len vlažný kresťan a rutinér. Podobne Jaime Balmes vo svojom *Criterio* popisuje nestálosť ľudského úsudku. Vieme si to predstaviť. Stačilo, aby niekto nedostal svojim povinnostiam, Kolumbus ho prísne pokarhal a už tu bola legenda o spupnosti. Rozkázal niečo španielskemu grandovi, čím ho samozrejme urazil a už bol domýšľavcom a karieristom.

Dost o tom. Pre kresťana musí stačiť, že zbožnosť bola jeho základnou povahovou črtou. Všetko, čo je nad rámec toho, sú vášne a ľudské spory, ktoré rozsúdi až Boh.

Dielo

Kolumbov život, povaha, vášne, to všetko sú len terče dohadov a špekulácii. V podstate nie sú dôležité. Každý kresťan by mal posudzovať podľa učenia nášho Pána: „Po ovocí poznáte ich.“ Kolumbovo dielo hovorí jasnou rečou: objavil pre kresťanstvo nový kontinent, doplnil tvárnosť obrazu zeme a hlavne bol skutočným apoštolom, ktorý priniesol evanjelium do druhej polovice sveta. Jemu patrí zásluha spásy miliónov duší. Bez jeho vôle a nadzemskej inšpirácie by možno celé desaťročia, či snáď storočia padali duše Indiánov do Pekla ako lístie. Samozrejme to, čo je pre kresťana zdrojom obdivu, to je pre nepriateľov kresťanstva zdrojom nenávisti. A tak môžeme počuť náreky o tom, ako Kolumbus odštartoval vyhladzovanie Indiánov a ničenie

ich unikátnej kultúry, ktorá je vykresľovaná div že nie ako rousseauovská idyla prirodzeného dobrého divocha.

Odhliadnuc od toho, že Indiánov je v súčasnosti viac ako v čase príchodu belochov, čo stavia báchorky o vyhľadení do iného svetla, je nutné pozrieť sa na oplakávanú kultúru takú, aká bola v skutočnosti. Dajme slovo účastníkovi conquisty Bernálovi Diaz del Castillo, ktorý v *Pravdivej histórii dobývania Mexika* vylíčil ako očitý svedok túto kultúru: „... tie kraje boli plné obetí a zla, veď len v meste Mexiku a v niekoľkých obciach ležiacich pri jazere zabíjali každoročne cez dvetisíc malých aj veľkých osôb [...] v iných provinciách bol vraj počet ešte vyšší; a obetovanie bolo sprevádzané rôznymi ohavnosťami [...] Mali vo zvyku obetovať tváre a uši, jazyky, pery, hrude, paže a mäsité časti tela, nohy ba aj prirodzenie a mali na to nože z pazúrika [...] okrem toho boli Indiáni väčšinou pohlavne zvrátení, obzvlášť tí, čo žili na pobreží a v teplých krajoch, a to natoľko, že chlapci tam chodili oblečení do ženských šiat, aby si to diabolsky hnusné obcovanie uľahčili; ďalej: jedli ľudské mäso, ako my jeme hovädzie mäso z jatiek, a vo všetkých obciach majú žaláre z hrubých trámov [...] a do nich dávajú mnohých Indiánov a Indiánky i chlapcov, aby stlstli, a keď stlstnú, tak ich obetujú a jedia...”

Takto spomína del Castillo na Tenochtitlan, hlavné mesto Aztékov: „Spomínam si, že na námestí, kde stáli svätyne, boli zložené také hromady lebiek nebožtíkov, že súdiac podľa toho, ako boli naskladané, bolo ich snáď viac než stotisíc, a ešte raz vravím: cez stotisíc; a na druhej strane námestia bolo mnoho hromád hnátov, nespočetných kostí z mŕtvol a pozdĺž námestia mali na koloch napichnuté hlavy...” Samotní Indiáni, ktorí boli v područí Aztékov, vítali Cortéza ako vysloboditeľa a bojovali s ním proti ohavnej tyranii, ktorú inak samozrejme sami tiež prevádzkovali.

Ako vidieť, bola to skutočná rajska idylka. A že severoamerickí Indiáni nezaostávali za juhoamerickými, o tom svedčí Charlevoix vo svojom popise Hurónov, spojencov Francúzov v boji proti Irokézom: „Tí potom začali konať svoje obvyklé krutosti na zajatcoch a zjedli jedného z tých, ktorí boli zabití, čo vyvolalo u Francúzov hrôzu.“ Antropofágia bola zrejme jedným z hlavných koníčkov tohoto úctyhodného kultúrneho okruhu.

O ohavnosti ich náboženstva, či skôr démonolatrie, je zbytočné sa podrobne šíriť. Tu zlyháva fantázia starého kontinentu, kde sa aj v najtemnejších dobách dralo na povrch svetlo zo záplavy bahna. Nič také nevidíme v predkolumbovskej Amerike. Len bezbrehé temno od pólu po pól a celý kontinent pod vládou satana. Tieto pekelné ohavnosti zanikli vďaka jednému mužovi, ktorý preplával Atlantik a priniesol Indiánom svetlo kresťanstva. Hnev pekelných mocností proti nemu preto nepozná medzí. Toto je jeho dielo a na ničom inom v súvislosti s ním až tak nezáleží.

Zdroj: public domain files

Odmena

Zadržaná mzda volá do Neba o pomstu. Tak vraví náš Pán. Kolumbova pozemská mzda mešká už cez päťsto rokov. Zaiste je mu to už jedno. Dosiahnuvší odmeny večnej, málo sa stará asi o svetské uznanie. Sliny do Neba nedoletia a sterilné hádky škrabákov od pera nerušia šum anjelských krídel. Je však jedna inštitúcia, ktorá stojí na rozhraní Neba a Zeme, aby sprostredkovala medzi Bohom a ľuďmi, a tou je Cirkev. Jej odmeny vydané tu na Zemi sú platné zároveň aj v Nebi; čo ona zviaže tu dole, bude zviazané aj hore, a čo rozviaže, bude taktiež rozviazané aj tam. O uznanie Cirkvi by tento jej verný syn určité stál. Boli časy, keď nebol ďaleko od pozdvihnutia na oltár.

Celá kauza sa započala v roku 1844, keď Antoine Felix Valblettes, neskorší gróf Roselly de Lorgues, vydal svoju knihu *Kríž v dvoch svetoch*, pojednávajúcu o Kolumbovi ako o svätcovi. Neskôr sa z Rosellyho stal hlavný postulátor Kolumbovej kauzy pri Svätej stolici. Záležitosť sa ťahala takmer päťdesiat rokov, pápeži sa striedali, takmer tisíc biskupov podpísalo žiadosť o svätorečenie, pripojila sa aj španielska kráľovná. Vynikajúci spisovateľ Léon Bloy sa zapojil do kampane svojim spisom *Objaviteľ Glóbu*. Predchádzalo a nasledovalo ho mnoho ďalších.

Pápež Pius IX. bol veľmi naklonený tejto myšlienke. Napísal grófovi Rosellymu dvojnásobné *breve*, ktoré plne uznávajú evanjelizačné ciele Kolumbove. Aj pápež Lev XIII. vydáva 10. januára 1887 *breve*, kde doslovne píše, že cieľom všetkých Kolumbových útrap bolo zvestovanie evanjelia a že Kolumbove činy v Novom svete boli tak všestranné a veľké, že môže byť zrovnaný len s málokým. Nakoniec ale celá kauza stroskotáva na údajnom konkubinate s Beatriz, ktorý začínajú presadzovať ako fakt aj niektorí cirkevní spisovatelia, napr. Msgre. Sanguinetti. Ten je za to obvinený grófom Rosellym, že jeho písanie je „židomurárskym a protestantským výplodom“. Toto v tej dobe tak odvážne obvinenie nám po skúsenostiach s dvadsiatym storočím nemusí pripadať až také nafúknuté.

Kolumbus je nakoniec kompromisne označený pápežom Levom XIII. v encyklike *De Christophoro Columbo* za muža mimoriadnych zásluh o ľudskú spoločnosť, čo vyznieva skutočne tým najneutrálnejším možným spôsobom. Je samozrejme prihladené na to, že bol katolíkom a šíril vieru. Tým bola kauza Kolumbovho blahorečenia definitívne pochovaná. Gróf Roselly ešte dostal vyznamenanie, aby nemal zrejme pocit, že sa pachtil celý život len tak nazmar, a za pár rokov zomrel. Po smrti (aké milé) bol označený dokonca za podvodníka. Jeho údajné podvody spočívali v tom, že kolumbovské dokumenty interpretoval v Kolumbov prospech. Ak by ich interpretoval v Kolumbov neprospech, tak by bol samozrejme zaslúžilým mužom vedy. Všetkých tisíc kardinálov a biskupov, čo podpísali postuláciu, boli samozrejme tiež podvodníkmi. Veď nakoniec aj celá Cirkev je len znôška podvodníkov, ako dobre vedia všetci priatelia voľnej myšlienky.

Som samozrejme vzdialený od toho, aby som popieral rozhodnutia Magistéria. Len si tak spomínam na niektorých svätých vládcov, sv. Štefana Arpádovca, sv. Leopolda, sv. Ľudovíta či sv. Olafa, o ktorom čítame v ságe Snorriho Sturlusona, že keď potláčal sedliacke povstanie (už po svojej konverzii), tak „štedrý kráľ štiepal lebky sedliacke“ a „svojim mečom zasiahol Torgeira z Kvistsstadovcov [...] Keď klesol Torgeir k zemi, riekol mu kráľ: ‚Nemal som pravdu, Torgeir, keď som ti povedal, že z nášho súboja nevyjdeš ako víťaz?‘ Nedá sa to ľahko označiť ako krutosť a spupnosť? A ktovie kto z tých horeuvedených by splnil náročné kritéria kladené dnes na objaviteľa Ameriky.

Je jedna vec, ktorá však Kolumbovi vynahradí všetky ústrky a príkoria. Nepochybne všetky tie zachránené duše ho vedia v Nebi a aj jeho spupnú posadnutosť plavbou cez Oceán. Pramálo sa starajú o vytáčky komisii, univerzít a vedeckých ústavov, keď za to, že teraz môžu hľadiť na slávu Božiu, vďačia práve jemu. Pretože Krištof Kolumbus bol predovšetkým objaviteľom ich duší a až potom Nového sveta. A k tejto sláve už nemá svet čo dodať.

I. časť: <http://christianitas.sk/kristof-kolumbus-objavitel-indianskych-dusi-i/>

II. časť: <http://christianitas.sk/kristof-kolumbus-objavitel-indianskych-dusi-ii/>

III. časť: <http://christianitas.sk/kristof-kolumbus-objavitel-indianskych-dusi-iii/>

URL adresa článku: <http://christianitas.sk/kristof-kolumbus-objavitel-indianskych-dusi-iv/>